

Dr. Andor Ákos

A szkíta, hun eredetelmélet és a magyar lovas- kultúra oktatás kapcsolata

Nem vagyok történész, édesapámnak köszönhetően azonban nagyon szeretem a történelmet, Ő már kisgyermek koromtól kezdve színes történetekkel tarkítva oltotta belém a história szeretetét.

Számtalan elismert és nagyra becsült tudós, politikus, író, költő stb. fejtette már ki, hogy a múltunk ismerete, magát az embert is meghatározza. Elvitathatatlan és megcáfолhatatlan az ismert mondás „Historia est magistra vitae!” a történelem az élet tanítómestere!

Amikor eldöntöttem, hogy előadást tartok, - a magyarok őstörténetében alapvető helyet elfoglaló - szkíta, hun eredetelmélet és a lovaskultúra oktatás kapcsolatáról, erősen befolyásolt egy közelmúltban történt eset. Fiam gimnáziumi tanárnője, egy osztály beszélgetésen azt állította, ha lehetne egy tantárgyat kiválasztani, amelyre a gimnáziumi oktatásban nincs szükség(!?), akkor ő a történelemre szavazna. Nem kívánom kommentálni és minősíteni a véleményét, de szeretném bebizonyítani neki is, mennyire fontos a történelem ismerete, még olyan témáknál is, mint amilyen a lovaskultúra oktatása.

Ma már bizonyított tény szkíta, hun eredetünk, valamint a kettős honfoglalás is. Az utóbbi időben ezek a dolgok mélyen megérintettek. A lovas, íjász, nomád múltunk és szűkebb körben a családi legendáink megerősítettek abban a hitben, hogy a magyarságunknak, a hitünknek küldetése van.

A családi legendákat újra feldolgozva kiderült, hogy apai ágon mindkét nagyszülőm székelly eredetű, sőt apai nagyanyám családja megdöbbenően hosszú múltra tekint vissza. A két világháború közötti időszakban egy ismert, jónevű levéltári kutató Isztambulban tanulmányozta a bizánci és óbolgár krónikákat és kódexeket a Krisztus előtti időszaknál ráakadt a Káposztásszentmiklósi-Nagy névre és a székelly identitásra. Hol volt még akkor a honfoglalás? Ezzel párhuzamosan, nagy meglepetésemre Pátyon, ahol élek, olyan leletek kerültek elő honfoglalási kori vagy előtti sírokból úgy nevezetett tarsolyleme-

zek, amelyek egyértelműen bizonyítják, - legalább is nekem – a kettős honfoglalás elméletét.

Talán bevezetésnek ennyi elég is.

Vajon, miért éreztem késztetést előadásom megírásához? Ezt csak fokozta az a tény, hogy már kisgyermek korom óta szorosban kapcsolódom a lovakhoz. Később lehetőségem volt rá, hogy komoly és eredményes munkát végezzek az iskolai lovaskultúra oktatás magyarországi bevezetésében.

Lovas nemzet a magyar!

Az ismert és történelmünkre alapozott megállapítás, ha úgy tetszik szlogen, a második világháború után kiüresedett. A ló szerepét és fontosságát, a ló és ember közötti kapcsolatot, az új, modern mezőgazdasági szemlélet, az elképesztően ostoba politika és agrárpolitika miatt, megsemmisítésre ítélték. Természetesen, a döntés és végrehajtása, - mint a proletár diktatúra idejében minden -, komoly ideológiai és média támogatást kapott. Az álhumánus érvek alapján, a szocialista társadalom nevében, gyakorlatilag halálra ítélték a lovakat és ezzel együtt, a lovakhoz kapcsolódó ősi érzéseinket, illúzióinkat is. A tények senkit sem zavartak. A kínai kulturális forradalomhoz hasonlítható „nagy ugrás” a szocialista társadalom, vagyis a marxizmus-leninizmus irányvonalát követte szolgáiban. Így lett „lovas nemzet” magyarból, lovas nemzet ló nélkül. Pedig a ló és az ember között időtlen idők óta létezik egy titokzatos kapcsolat. A ló az intelligencia, az erő, a szépség és a szabadság szimbóluma. A természettel és lóval való kapcsolatban az ember magára, a benne rejlő erőre és békére talál. A lovak a pillanatban élnek a sokat emlegetett ITT és MOST-ban. Az érzékek mestereiként, belelátnak az emberbe olyan mélységben, amit mi már nem is érzékelünk tudatosan. A lovak segítenek nekünk, hogy hozzáférjünk az eltemetett vagy elfojtott képességeinkhez. Segítenek, hogy észrevegyük, elfogadjuk önmagunkat és másokat is olyannak, amilyenek vagyunk: érző lények, erősségekkel, félelmekkel, szükségletekkel. Pontosan ennek felismerése segít abban, hogy az alapoktól kezdve hosszan tartó változást és legfőbbképpen javulást váltsunk ki a saját magunkról alkotott képpel.

Egy kihalásra ítélt ló a székeley ló példáján keresztül szeretném felhívni a figyelmet a kialakult helyzet tarthatatlanságára és ördögi voltára.

A szkíta, hun eredet, a kettős honfoglaláselmélete, mint már említettem, ma már megcáfолhatatlan ténynek tűnik. A korábbi elméletek képviselői azonban még mindig heves vitákat gerjesztenek. Ehhez a vitához egy kis adalék a székeley ló története. Bodó professzor úr előadásának feladata, ennek részletezése

és kifejtése, én csak megemlítem, hogy egyik érdekelt fél vagyok, hiszen részt veszek a „Mentsük meg a székely lovat” mozgalomban. Az írásos bizonyítékok, szájhagyomány, legendák alapján a székely ló vagy a székely ló típusa nyomon követhető a mai Erdélyből a honfoglalásig, a honfoglalástól a hun birodalomig és a hun birodalomtól a szkítákig. Ez a típusú, apró, kitartó, ember és gyermek szerető, igénytelen, okos lófajta kiállta a történelem viharait és talán az utolsó utáni pillanatban sikerül megmenteni egy olyan bizonyítékként, amely a még ma is velünk él, sőt jövője is biztosított, akár a lovaskultúra oktatásban. Ez a lófajta és a székely magyar közös eredet és múlt a szkíta, hun örökségek élő hordozója, tehát jelentősége sokkal nagyobb, mint maga a tény, hogy megmentettük és velünk él.

Mi köze ennek a szkítákhoz, hunokhoz? Megítélésem szerint a két dolog szorosan összefügg. A szkítákról és hunokról is tudjuk, hogy fejlett lovaskultúrával rendelkeztek, igazi íjász, sőt lovasíjász nemzet voltak, ami nagyban segítette térhódításukat. A ló és lovaskultúra alapjait is letették és azok a kötődések és társadalmi beépítettségek, amelyek meghatározták hosszú évszázadokon keresztül társadalmuk és életterük szilárdságát hosszú évszázadokon keresztül például a hun birodalom erejét is jelentették, a tudás és tapasztalatok tovább éltek a honfoglalás előtti és a honfoglalás kori magyarság életében, tetteiben.

Nézzük meg, mit jelentett a lovaskultúra eleink számára? Egyáltalán mit jelent a lovaskultúra?

Az emberiség évezredek óta együtt él a lóval. A ló nem egyszerűen szabadságának jelképe volt, mert biztosította a szabad mozgást, hanem tápláléka, munka és sorstársa is volt őseinknek, akik továbbfejlesztették a tenyésztéssel lovaik jó tulajdonságait. Az emberek tudatosan és ösztönösen is rengeteget tanultak a lovaktól. Ne felejtsük el, a ló prédaállat! Meg kellett tanulnia védekezni, el kellett sajátítania a „közösségi fellépést”, ki kellett fejlesztenie azt a túlélési mechanizmust, amelynek révén eljuthattak, - még Magyarországon is- a modern világig. Ha belegondolunk az említett tényekbe, akkor óhatatlanul áthallás van, sőt szoros az áthallás az ember és a ló között. Hogy ezt az áthallást jobban kifejtsem, felhívom a figyelmet arra, hogy milyen fontos az ember számára a családban, népben, nemzetben, hazában, közösségben való együttélés, a munkamegosztás, az egymás elfogadása és tisztelete, a másság tisztelete, a környezet védelme és a közös erőben való hit stb. A lóval együtt élő nemzetek, különösen a nomádnak mondott magyarság számára, természetes volt, hogy a mondák a legendák gyakran lovakról szóltak, hogy a népdalokban és a népmesékben a szinte mindig megtalálható a ló és mindig pozitív szerepben. Az ok-

tatásban az életre nevelésben mindig hivatkoztak és hivatkozhattak a lovaktól szerzett tapasztalatokra, az ember és a ló kapcsolatából eredő tudásra.

Amikor a lovaskultúra oktatás gondolata felmerült (Kincsem Nemzeti Lovasprogram keretén belül), akkor már javában folyt Kassai Lajos lovasíjász programja. Számomra meghatározó élmény volt, amikor először látogathattam Kaposmérőre, (amely az én szűkebb pátriám is) és megtapasztalhattam, hogy a lovasíjászat az elsősorban nem a lóról történő íjászat, hanem egy oktatási és felkészítő rendszer, amely figyelembe veszi a magyarság dicső múltját, a közösség teremtető erejét, a történelem, az irodalom, ha úgy tetszik a kultúra meghatározó szerepét, a polgári értelemben vett identitások fontosságát és szükségszerűségét. Nagyon nagy súlyt fektettek és fektetnek a környezetünk megismerésére és védelmére, a ma unos-untalan hangoztatott zöld programokra és tették mind ezt a legtermészetesebb módon. A szkíta, hun hagyományokat nemcsak az íjászatban tették közkincsé, hanem az egész rendszer felépítése a történelem ismeretére és identitásainak megbecsülésére épült. (Kedves tanárnő! Ugye történelmi ismeretek nélkül ez lehetetlen lenne!)

Így kapcsolódott össze bennem a szkíta és hun őstörténeti elemek sokasága, egy a lovakkal a lovaskultúrával összefüggő tevékenységben és ezt kívántam felhasználni és bemutatni előadásomban is.

Mit szerettünk volna elérni a lovaskultúra oktatásával?

Lehetőséget kívántunk biztosítani az általános iskola 5. osztályától egy vagy két korosztálynak, hogy illúzióinak megőrzése mellett, ismereteket és kedvet kapjon a ló és a lóhoz kapcsolódó gyakorlati tapasztalatok elsajátítására, valamint az ezzel szorosan összefüggő lovakat is érintő történelem, hazafiság, irodalom, biológia, környezetvédelem, mozgáskultúra, közösségi szellem, koncentráció stb. megismerésére.

A módosított program értelmében a kötelező testnevelési óra kiváltására heti két óra időtartamban a lovaskultúra oktatása gyakorlatból (lóápolás, ló kommunikáció, lovaslás, hajítás, ló, mint médium, istállótechnológia stb.) és elméletből tevődik össze. (történelem, biológia, irodalom, zene, tánc, ló és lóval való kommunikáció stb.) Mindezt játékos keretek között. A gyermekek lehetőséget kapnak a honfoglalás kori viseletek megismerésére és harcászati elemek gyakorlására is, hiszen a ló és ember kapcsolatának egyik kiemelkedő fejezete volt a lónak, mint harcostársnak és harci eszköznek a használata, megismerése.

Így válhat egységgé a szkíta és a hun eredet emlékeinek megismertetése és megőrzése a lovaskultúra elemeivel együtt fiataljaink nemzeti identitásának egyik megőrzőjévé!